

FAŞİZME KARŞI BİRLİK EN İLERİ ÇİZGİDE KURULMALIDIR

Ankara İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 4 Kasım 1978.

Bunalımın Kökünde Emperyalizme Bağımlılık Yatıyor

Bugün Türkiye'nin Cumhuriyet döneminin en bunalımlı yıllarını yaşamakta olduğu konusunda hemen herkes birleşmiş durumda. Aynı genişlikte olmamakla birlikte, en azından işleri biraz yakından izleyen hemen herkes bu bunalımın kökünde dışa bağımlılık olduğunda da birleşiyor, özel sektörün ileri gelenleri bile dışa bağımlılıktan yakınmaya başladılar. Biz sosyalistlerin yıllardır üzerine parmak bastığımız bu bağımlılık durumu en körlerin bile görmezlikten gelemeyeceği oranda ve biçimde ortaya dökülüp saçıldı. Hammadde yok, ara malı yok, yedek parça yok, yatırım malı yok, döviz yok, "taze para" yok. Türkiye sanayiinin çarkları durdu duracak. Yeni yatırım olanakları kapandı kapanacak. Hiç değilse Batı ile ilişkiler açısından durum böyledir. Türkiye ekonomisinin kendi kaynak ve olanaklarıyla ayakta durabilme yeteneğinin sifıra yakın olduğu açık seçik ortaya çıkmıştır. Yalnız sosyalist dünya ile, Sovyetler Birliği ile ilişkiler açıktır, sınırlı bir ölçüde de kimi Arap devletleriyle.

Şimdi çok sözü edilen bu dışa bağımlılığın adını da koymak gerekir. Biz sosyalistler çoktan adını koyduk, açıkladık. Dışa bağımlılık, emperyalizme bağımlılıktır. Ve bu bağımlılık, yalnızca, yukarda sıraladığımız maddeler bakımından, hammadde krediye kadar, Türkiye'nin dış ülkelere muhtaç durumda olması anlamına gelmiyor. Kimileri bağımlılığı bu anlamda ele alıp, "günümüzde kendine yeten toplum yoktur, gelişmiş ülkeler de az gelişmişlerin ürünlerine, örneğin petrolüne, madenlerine muhtaçtır" yollu demagoji yapıyor. Sorunu bulandırmak, saptırmak istiyorlar.

Bağımlılık, karşılıklı ilişkilerde hangi tarafın ağır bastığı, dayattığı, direktif verdiği ve çıkarını yürüttüğü, hangi tarafın uymak, yaşamsal çıkarlarına aykırı koşul ve durumları kabul etmek durumunda kaldığıdır. Batılı ülkeler petrole muhtaçtır, ama petrol üreten ülkelere bağımlı değildir. Türkiye sanayiinin makine, yedek parça, hammadde, ara malı ve kredi bakımından dışa göbek bağıyla bağlı bir sanayi olması; Türkiye gibi yoksul bir ülke için lüks sayılacak ve gelirleri görece yüksek olan tabakalara yönelik dayanıklı tüketim malları (otomobil, çamaşır makinesi vb.) üreten bir montaj sanayii niteliğinde oluşu, az önce belirttiğim gerçek anlamda bağımlılığın bir sonucudur. Bu tür sanayileşme bize, kapitalist dünya ilişkilerinin ve bu ilişkilerde egemen konumda olan emperyalistlerin dayattığı sanayileşme biçimidir.

Emperyalist Devletlerin ve Kuruluşların Dayatmaları

Şimdi de bu dayatma, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalıma ilişkin olarak tüm açıklığı ile ortaya çıkmaktadır. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası Türkiye'nin vadesi gelen dış borçlarını ertelemek ve yeni kredileri vermek için bir

takım koşullar ileri sürüyorlar, açık açık. Bu koşulların hepsi Türkiye’yi geri, yoksul, emperyalizme bağımlı tutacak koşullardır.

Türkiye gerilikten kurtulmak, çağdaş en ileri düzeye ulaşmak için kalkınmak durumundadır. Kalkınma ise en ileri teknoloji ile sanayileşmeyi gerektirir. Gerçek sanayileşme ağır sanayinin kurulması ve geliştirilmesiyle olur. Ayrıca bu sanayileşmenin, gelir dağılımındaki adaletsizliği giderecek, geniş halk kitlelerinin yaşam düzeyini yükseltecek biçimde gerçekleşmesi ve toplumsal demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi zorunludur.

Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, ABD ve AET yetkili çevreleri vb. bu gerekleri tümüyle reddetmekte, tam tersi önerilerde bulunmaktadır. Hiç dolaylı ifadelere kaçmadan, açıkça, “ağır sanayiden vazgeçin” demektedirler, “ileri teknoloji değil, geri teknolojiyle çok emeğücü -işçi- kullanan sanayi kurun. Tarım ürünlerini işleyen, balık ağı, gömlek gibi mallar üreten hafif sanayie yönelin. Tarım ülkesi olarak kalın, turizmden döviz kazanın. Avrupa’nın manavı, kasabı, sütçüsü olun” demektedirler. Halkın tüketiminin sınırlanmasını, bunun için de gelirlerin düşük tutulmasını ısrarla talep etmektedirler, bu nedenle ücretlerin ve maaş katsayılarının yükseltilmesine karşı çıkmaktadırlar. Halka yeni vergiler konulmasını istemekte, gelir dağılımında kitlelerden yana bir değişikliği öngörüyor iddiasıyla yeni vergi tasarısını beğenmemektedirler. Yine, kitlelerin satın alma gücünü daha da azaltacak, tüketimlerini kısıacak -yani açıkçası kitleleri yoksullaştıracak- bir yol olan, yeni büyük bir devalüasyon önermektedirler. Kalkınma hızının düşürülmesi gerekiyorsa sifira kadar düşürülmesi ise üzerinde en ısrar ettikleri talepleridir. Kalkınma hızının düşürülmesi, yoksulluğun ve işsizliğin dayanılmaz boyutlara ulaştırılmasından başka anlama gelmez. Kalkınma hızı bugün fiilen çok düşmüştür.

Türkiye’ye kredi vermek ve borçlarını ertelemek için emperyalist mali kuruluşlar ve arkalarındaki politik güçler kısaca özetlediğimiz bu ağır koşulları dayatıyorlar ve dayatılan koşullar giderek ağırlaşıyor. Yaz ortasında hükümet istenilenleri yerine getirmeye koyulmuş, IMF ile bir anlaşma imzalanmıştı. Ama yapılanlar IMF’ye, Dünya Bankasına ve diğerlerine yeterli gelmedi. Borç erteleme ve yeni kredi konusunda ilişkilerin yeniden dondurulduğu anlaşılıyor. IMF’nin Kasım sonunda vermesi beklenen üçüncü dilim 38 milyon dolarlık kredinin şüpheye düştüğü, en azından gecikeceği şimdiden belli olmuştur. Ve yine belli olmuştur ki, IMF yeniden büyük bir devalüasyon yapılmasını istemektedir. Borçların ertelenmesi, yeni krediler verilmesi bu talep ve koşulların yerine getirilmesine bağlanarak Türkiye’ye ağır baskı, şantaj yapılmaktadır.

Emperyalist Baskı ve Diktaya Karşı Konulmalı

Baskının, şantajın amacı yalnızca ekonomik değildir. Siyasidir de. Türkiye’nin Kıbrıs, Ege, Yunanistan’la ilişkiler konularında uysal ve itaatli olması isteniyor. Ama asıl istenen, Türkiye’nin Sovyetler Birliği’yle ticareti ve diğer ilişkileri geliştirilmesi, ortak petrol arama çalışmalarına girmemesidir. Türkiye’nin sosyalist dünyaya yaklaşması konusunda çok duyarlıdır ABD ve Batı Avrupa ülkeleri. Türkiye’nin Batı’dan kopmayacağı konusunda Başbakan ve diğer politik yetkililerce verilen güvencelere ve iktidarın IMF talepleri ve üsler konusunda bugüne değin izlediği uysal

politikaya rağmen kuşkuludurlar ve Türkiye'nin sosyalist dünyaya açılmasına set çekmek istemektedirler.

Ekonomik bağımlılık diğer alanlarda bağımlılığı da birlikte getirmektedir. Kıbrıs, Ege, Yunanistan'la ilişkiler ve sosyalist dünyaya açılma konularında Batılı emperyalistlerin baskı ve müdahale edebilmelerinin temelinde ekonomik bağımlılık vardır. Bu bağımlılıktan kurtulmanın yolu, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmak, sosyalizm doğrultusunda bir gelişme yoluna girmektir. Bugünkü iktidar bunu yapmak niyetinde ve gücünde bir iktidar olmamakla beraber, bağımlılığı hafifletecek yönde ne yapılmasına olanak varsa onu yapmalıdır. IMF'nin yeni büyük bir devalüasyon yapılması isteğini hükümetin reddettiği konusunda iki gün önce çıkan haber doğruysa, hükümet iyi etmiştir. Halk kitlelerinin esasen düşürülmüş ve düşmekte olan yaşam düzeylerinin daha da düşürülmesi taleplerine karşı konulmalıdır. Kıbrıs, Ege, Yunanistan'la ilişkiler sorunları emperyalizmin baskı ve müdahalesinden uzak, tarafların karşılıklı hak ve çıkarlarına uygun biçimde barışçı yollardan çözümlenmelidir. Sovyetler Birliği'yle ticareti büyütme, birlikte petrol arama karar ve anlaşmaları da yerindedir. Sovyetler Birliği'ne açılma Türkiye ürünleri için güvenli pazar, politik takıntıları olmayan uzun vadeli ve ucuz kredi, çağdaş ileri teknoloji, istikrarlı ve gelişen ticaret olanakları edinme yollarını açmaktadır. Hükümet emperyalizmin baskı ve diktasına karşı koyduğu, halk kitlelerinden yana toplumsal önlemler aldığı, en azından karar verdiği devletleştirmeleri uyguladığı, dış politikada çok yönlülüğü sürdürüp sosyalist dünya ile ilişkileri geliştirdiği takdirde ve ölçüde ilerici, yurtsever, sol güçleri ve geniş kitleleri arkasında bulacaktır.

TÜSTAV Arşivi